

HANDLEDARSTÖD: ATT LEDA SAMTAL

Rädda Barnen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Om webbutbildningen Att leda samtal	3
Förberedelser inför gruppdiskussionen	3
Förberedelser: gruppdiskussionsdagen	4
Få igång ett samtal	5
Tips inför gruppdiskussionen	5
Övning: Förtroende och gränser	6
Övning: Feedback och samspel	7
Rollspel: Öva på att leda klassrumsbesök	8
Avsluta träffen	9
Bilaga 1: Förtroende och gränser	11
Bilaga 2: Feedback och samspel	12
Bilaga 3: Feedback och samspel – Repliker på feedbacktyper	13
Bilaga 4: Feedback och samspel – Tips att ge och ta emot	14
Bilaga 5: Feedback och samspel – Feedbacktrappan	15
Bilaga 6: Öva på att leda klassrumsbesök	16
Bilaga 7: Upplägg, rollspelsövning	17
Bilaga 8: Öva på att leda klassrumsbesök – Checklistor	18
Bilaga 9: Öva på att leda klassrumsbesök – Rollista	19

HANDLEDARSTÖD: ATT LEDA SAMTAL

Det här handledarstödet riktar sig till dig som ska planera och leda en diskussion för Kärleken är fris samverkansgrupp. Handledarmaterialet har sin utgångspunkt i webbutbildningen Att leda samtal och är tänkt att fungera som en ingång till diskussion där deltagarna får reflektera och dela med sig av sina tankar, frågor och erfarenheter.

Om webbutbildningen Att leda samtal

Syftet med webbutbildningen Att leda samtal är att deltagaren ska känna sig tryggare i att leda klassrumsbesök under Kärleken är fri skolvecka. Genom scenarier från verkligheten får deltagaren öva sig på att hantera olika typer av grupper, fördjupa en diskussion, reflektera över det egna förhållningssättet och kring möjligheterna och utmaningarna det finns med att vara två samtalsledare i ett klassrum. Ett annat syfte är att ge deltagaren en förståelse för uppbyggnaden av de olika delarna i ett klassrumsbesök.

Förberedelser inför gruppdiskussionen

Alla deltagare ska inför träffen ha gått webbutbildningen Att leda samtal. De som har sparat eller skrivit ut sina reflektioner från övningarna i utbildningen kan ta med dem till träffen. De kan fungera som ett stöd och underlag till diskussionerna. Här är några tips:

- Skicka ut inbjudan till gruppdiskussionen i god tid.
- Bifoga också länken med webbutbildningen.
- Påminn deltagarna om att de, om de vill, kan skriva ut sina anteckningar till grupptillfället.
- Påminn deltagarna om att de måste ha läst igenom den övningsdel som ska användas på skolan.
- Boka lokal, gärna en lokal där det finns plats för er att öva på klassrumsbesök.
- Förberedelserna och genomförandet av träffen kan givetvis göras gemensamt av gruppen.

Förberedelser: gruppdiskussionsdagen

- Ta fram papper och pennor.
- Ordna med te, kaffe och vatten.
- Undersök om ni har tillgång till dator, internet och projektor för att visa bilder (som finns i bilagorna). Om ni inte har tillgång till dator, internet och projektor kan ni istället skriva ut bilagorna.
- Det är bra om det finns en whiteboard eller ett blädderblock att anteckna gruppdiskussioner på.
- Rummet ska gå att möblera så att stolar står i ring.
- Klipp ut rollerna till delen där deltagarna ska öva på att leda klassrumsbesök.
- Om det finns färdigtryckta Bra att ha-kort, ta med dem. Använd annars något som kan likna Bra att ha-kort vid övningstillfället.

Få igång ett samtal

Har du en grupp där deltagarna inte är bekanta med varandra så kan det vara bra med några inledande frågor för att "mjuka upp" gruppen och få dem att komma igång och känna sig tryggare med varandra. Ställ en fråga till gruppen och låt frågan gå runt till alla deltagare. Här är några tips på frågor att börja med:

- Deltagarna kan säga sitt namn och vad de jobbar med/ studerar/gör etc.
- Deltagarna kan beskriva hur de mår just den dagen med en skala från 1-10, där 10 är när man mår som bäst.
- Deltagarna kan berätta hur de upplevde webbutbildningen med tre ord.

Tips inför gruppdiskussionen

- Använd diskussionsfrågorna i handledningsmaterialet som stöd men var öppen för att andra frågor och funderingar kan komma upp under samtalet.
- Använd gärna whiteboard eller blädderblock för att fånga upp gruppens lärdomar och frågor!
- En del samverkansgrupper är större, andra är mindre. Är ni en väldigt stor grupp kanske gruppdiskussionerna ska ske i halvgrupp eller smågrupper. Övningarna går att anpassa till både hel- och halvgrupp.

Övning: Förtroende och gränser

(Det ursprungliga scenariot hittar du i modul 5, s. 1.3)

Tidsåtgång: cirka 15 minuter

Syfte: Deltagarna ska diskutera vilka rutiner kring orosanmälan som gäller i deras kommun och komma överens om hur de ska agera i situationer där oro uppstår. De ska också reflektera kring hur de kan agera för att hjälpa elever att hålla rätt balans mellan förtroende och gränser under ett klassrumsbesök.

Material som behövs: Visa bilden Bilaga 1 på projektorn. Saknar du projektor kan du skriva ut bilden och dela ut till deltagarna.

Gör så här: Visa bilden Bilaga 1 på projektorn, läs presentationen av scenariot för gruppen (eller låt någon i varje grupp läsa) och därefter kan ni diskutera med frågorna nedan som utgångspunkt.

Diskutera i gruppen

- Hur bör vi som samtalsledare hantera den här situationen i klassrummet?
- Hur bör vi som samtalsledare hantera den här situationen när klassrumsbesöket är över?
- När ska vi anmäla?
- Hur ser rutinerna kring orosanmälan ut i vår kommun och på de skolor som vi kommer att besöka?
- Hur kommer vi att agera kring orosanmälan under skolveckan?
- Hur kan vi förebygga situationer som den här?

Övning: Feedback och samspel

(Det ursprungliga scenariot hittar du i modul 4, s. 1.7)

Tidsåtgång: Cirka 20 minuter

Syfte: Att deltagarna, utifrån scenariot och de olika feedbackstilar, får reflektera över hur de bäst kan ge och ta feedback och på så sätt skapa samsyn kring hur vi i den här samverkansgruppen kommer att jobba med feedback efter klassrumsbesöken.

Material som behövs: Visa bilden Bilaga 2 på projektorn. Saknar du projektor kan du skriva ut bilden och dela ut till deltagarna. Utskrifter av Bilaga 3 att dela ut till hela gruppen eller bara de som ska spela upp de korta scenerna.

Gör så här: Visa bilden Bilaga 3 på projektorn, läs presentationen av scenariot för gruppen (eller låt någon i varje grupp läsa). Välj sedan ut några frivilliga som kan tänka sig att spela upp de olika feedbacktyperna (låt antingen två personer spela upp allt eller fördela rollerna i gruppen). Dela ut utskrifterna av Bilaga 3, med replikerna, och låt deltagarna spela upp de olika feedbacktyperna. Därefter kan ni diskutera med frågorna nedan som utgångspunkt. Huvudfokus i den här övningen är inte rollspelet utan den efterföljande diskussionen.

Diskutera i gruppen

- Vad fungerade bra och dåligt i de olika exemplen?
- Vad behöver vi tänka på när vi ger och tar emot feedback från någon?
- Hur vill vi hantera feedback i vår samverkansgrupp i en sådan här situation?
- Hur ger vi i den här samverkansgruppen feedback till varandra och på vad? Hur kan vi reflektera över oss själva och vilken inverkan vi har på gruppen?

Bilaga 4 (Tips! Att ge och ta feedback) och Bilaga 5 (Feedbacktrappan) kan skrivas ut och delas ut till gruppen eller användas i diskussionen efter rollspelet.

Rollspel: Öva på att leda klassrumsbesök

Tidsåtgång: Cirka 60 minuter

Syfte: Att deltagarna får uppleva hur ett klassrumsbesök är uppbyggt, öva på att bemöta olika typer av elever och lärare samt reflektera tillsammans efteråt.

Material som behövs: Visa bilden Bilaga 6 på projektorn.

Saknar du projektor kan du skriva ut bilden och dela ut till deltagarna. Upplägget till rollspelsövningen finns i bilaga 7 och denna kan visas på projektor eller skrivas ut. Du behöver också i förväg ha skrivit ut rollistan i Bilaga 9 och klippt den i remsor så att du kan dela ut en roll till varje deltagare. Du behöver även ha skrivit ut checklistorna i Bilaga 8 över vilka moment som ska ingå i de olika delarna av ett klassrumsbesök.

Gör så här: Visa bilden Bilaga 6 på projektorn och läs presentationen av övningen för gruppen. Upplägget till rollspelsövningen finns i bilaga 7 och denna kan visas på projektor eller skrivas ut. Välj ut tre par som ska vara dagens samtalsledare. Låt varje par veta vilken del av klassrumsbesöket de ska ansvara för (inledning, diskussion eller avslutning) och ge samtliga deltagare checklistorna i Bilaga 8. Dela ut varsin rollremsa till resten av deltagarna, som kommer att spela elever och lärare. Efter tio minuters förberedelser sätter klassrumsbesöket igång. Då får de som spelar elever sätta sig i en ring. Om gruppen är liten kan även de som är samtalsledare delta som elever i de moment de inte leder. När paren hållit sina respektive delar av besöket får gruppen diskutera och reflektera med frågorna nedan som utgångspunkt.

Diskussionsfrågor

- Hur kändes det?
- Vad fungerade bra?
- Vad hade vi kunnat göra annorlunda?
- Vilka lärdomar kan vi ta med oss från det här?
- Finns det någon personlighet/något beteende som jag tycker är extra svårt att hantera?
- Hur upplevde eleverna samtalsledarnas bemötande?
- Hur upplevde samtalsledarna elevernas bemötande?

Avsluta träffen

När ni arbetat igenom övningarna kan ni diskutera några avslutande frågor och sedan låta var och en av deltagarna säga något de tar med sig från träffen.

Frågor:

- Är det något som har kommit upp som vi behöver diskutera vidare som grupp, när gör vi det i så fall?
- Är det något vi känner att vi behöver mer kunskap om? Hur kan vi hitta den i så fall?
- Hur kan vi ta med det vi lärt oss och diskuterat till Kärleken är fri-veckan eller den verksamhet vi är aktiva i?

Checklista inför klassrumsbesök

Ta reda på om alla känner till eller har några frågor om saker som:

- Webbutbildningarna
- Förberedelser
- Om de vet vilken övningsdel de ska använda och har läst genom den
- Bra att ha-kort och annat material
- Efterarbete

Bra-att-hakortet

Polisen Pågående brott 112 Övriga ärenden 114 14	Rädda Barnen Bullerbyn Lf.bullerbyn@medlem.rb.se	RFSL Bullerbyn bullerbyn@rfsl.se
BRIS 116 16 www.bris.se	Fältgruppen faltgruppen@bullerbyn.se	Brottsofferjouren Byllerbyn bullerbyn@boj.se
Bullerbyns ungdomsjour bullerbyn@ungdomsjouren.se	Socialsekreterare under 18 år 012-345 567	Bullerbyn Tjejjour bullerbyn@tjejjouren.se
Ungdomsmottagningen www.umo.se www.youmo.se 0771-11 12 13	Bullerbyns Redressamordnare heder@bullerbyn.se	
Öppenvårdsenheten Lisa oppenvardeng@bullerbyn.se	Bullerbyns fritidsgård Instagram: Bullerbyns_... Snap: Bullerbyns_fritid...	

www.karlekenarfri.se

Chatta med oss på
www.karlekenarfri.se

BILAGOR: ATT LEDA SAMTAL

Bilaga 1: Förtroende och gränser

Du leder ett samtal i en grupp där eleverna tar chansen att prata om saker de tycker är svåra. Du och din kollega har varit bra på att skapa ett tillitsfullt rum. Samtalet kommer in på våld i hemmet och du reagerar på att en elev pratar väldigt öppet om sina föräldrar och sin hemsituation.

Eleven berättar:

"Mamma vill man ju inte komma i vägen för när hon är arg, då blir det toffeln."

Resten av gruppen skrattar lite och en del ger igenkännande bifall. Eleven som uttalat sig känner sig trygg av bekräftelsen och den uppsluppna stämningen och fortsätter.

Eleven berättar:

"När jag var liten gömde jag mig men nu pratar jag inte det längre."

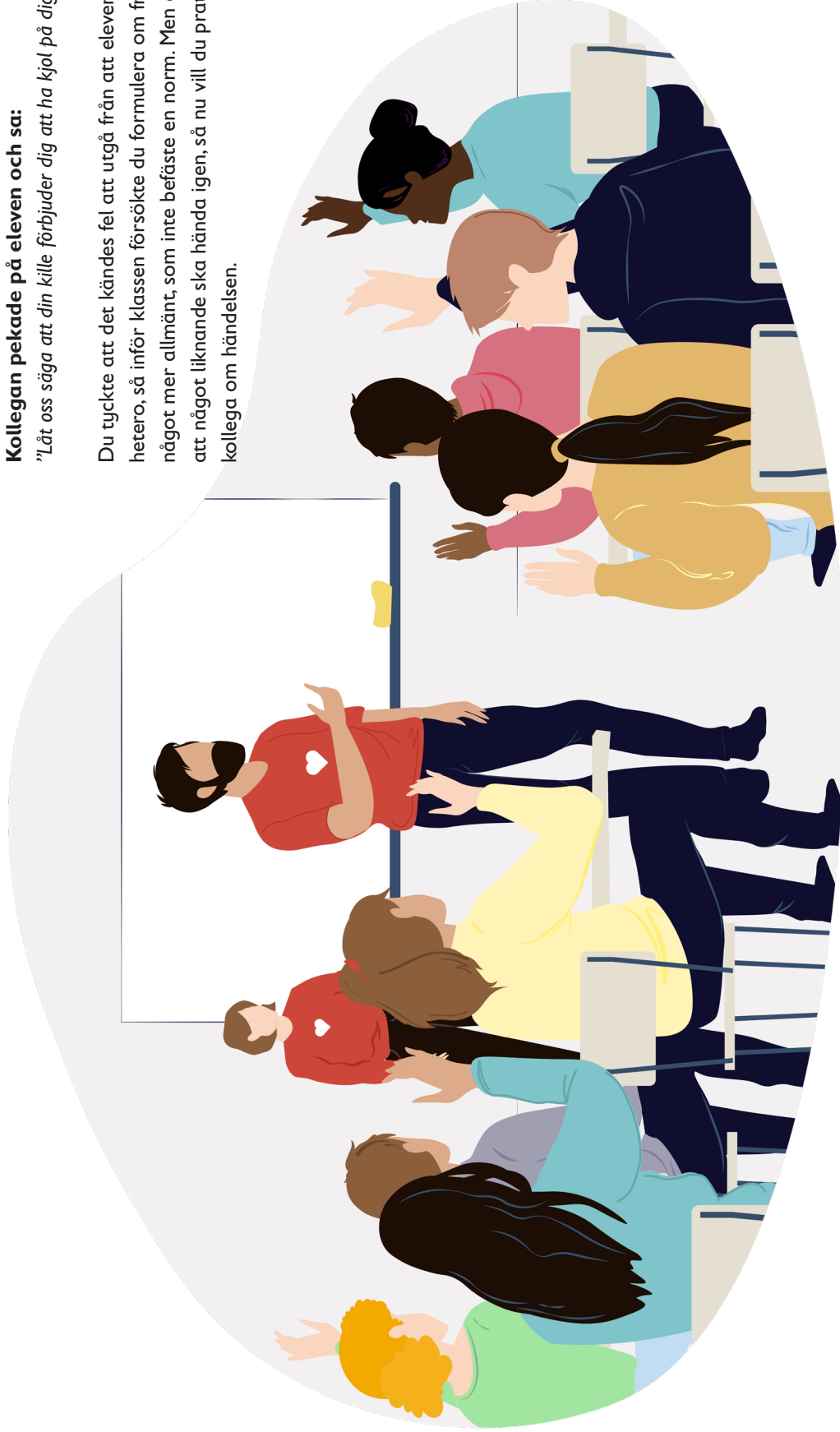
Bilaga 2: Feedback och samspel

Du och din kollega har precis avslutat ett klassrumsbesök och nu är det dags att prata om hur det gick. På det stora hela känner du att det har gått bra, men vid ett tillfälle lät kollegan en elev agera exempel för en situation...

Kollegan pekade på eleven och sa:

”Låt oss säga att din kille förbjuder dig att ha kjol på dig i skolan.”

Du tyckte att det kändes fel att utgå från att eleven var hetero, så inför klassen försökte du formulera om frågan till något mer allmänt, som inte befäste en norm. Men du vill inte att något liknande ska hända igen, så nu vill du prata med din kollega om händelsen.

Bilaga 3: Feedback och samspel

Repliker, tre olika feedbacktyper

1. Den som tar emot feedback bara försvarar sig.

Person 1 - Jag tyckte att det funkade jättebra på det stora hela, men i framtiden tycker jag att vi ska tänka på att inte peka ut elever och låta dem stå som exempel. Jag tycker också att det blev lite fel att anta att eleven du valde skulle vara hetero och ha en kille. Kan vi inte hålla exemplen mer generella i fortsättningen?

Person 2 - Fast i det här fallet hade jag pratat med henne och hennes kille på rasten så jag kände mig trygg med att exemplet skulle funka. Jag tyckte snarare att det blev konstigt när du gick in och ändrade vad jag hade sagt.

Person 1 - Men du försvarar dig ju bara, kan du inte ta till dig av det jag säger?

2. Den som ger feedback är otydlig och aggressiv.

Person 1 - Jag är absolut inte nöjd med hur det gick idag. Vi ska inte anta saker, vi ska inte exkludera eller göra supernormativa uttalanden som du gjorde. Du borde veta detta redan! Jag kan inte stå för det vi gör om det ska vara så här.

Person 2 - Vad menar du att jag har gjort för fel? Kan du nämna något exempel så blir det mycket lättare.

Person 1 - Det känns verkligen jobbigt att jag ska behöva berätta det här för dig...

3. Den som ger och den som tar emot feedback gör det på ett bra och konstruktivt sätt.

Person 1 - Hoppas att det kändes okej att jag formulerade om din fråga om det där med killen och kjolen. Det kändes bara inte bra att anta att eleven var hetero. Sen tänkte jag på att det inte blir så bra egentligen att vi låter elever agera exempel, vi vet ju inte vad det kan leda till efteråt. Vad tycker du? Vi kan väl prata om hur vi ska lösa det nästa gång?

Person 2 - Ja, det blev nog lite dumt där. Hur tycker du att jag skulle ha sagt istället?

Bilaga 4: Feedback och samspel

Tips! Att ge och ta feedback

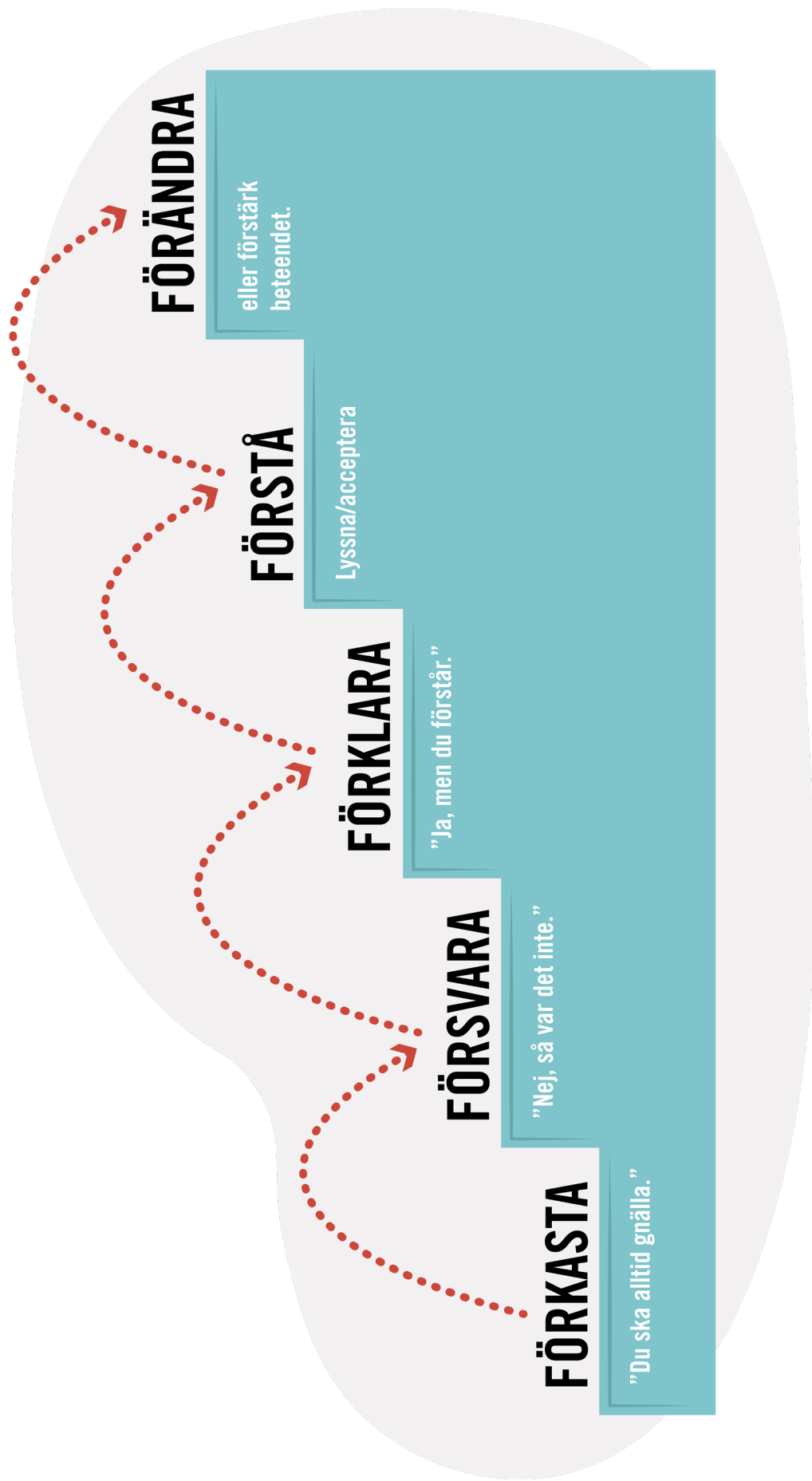
Att tänka på när du ger feedback:

- Feedback kan vara både positiv och utvecklande. Positiv feedback ges för att förstärka ett gott beteende medan utvecklade feedback ges för att förändra ett beteende. Undvik att ge feedback som upplevs som enbart kritik.
- Ge gärna feedback i så nära anslutning till händelsen som möjligt.
- Försök prata utifrån dig själv när du ger feedback och undvik ord som "man" och "vi".
- Feedback är lättast att ta emot om den är beskrivande. Undvik värderande uttryck som "det där var korkat!".
- Tänk på att inte ge för mycket feedback vid samma tillfälle, särskilt om det är utvecklande feedback. Det kan bli överväldigande för mottagaren.

Att tänka på när du tar emot feedback:

- Lyssna och försök förstå vad den andra personen säger.
- Utgå från att feedbacken är välmenande och att den andra personen vill hjälpa dig att utvecklas.
- Om du upplever att feedbacken inte stämmer med din upplevelse eller att det är ett missförstånd, låt den andra personen prata klart och ge sedan din bild av händelsen.
- När du får positiv feedback, undvik att vifta bort den. Säg "tack" och ta åt dig!

Bilaga 5: Feedback och samspel
Feedbacktrappan

Bilaga 6: Öva på att leda klassrumsbesök

Klass 8 c

Eleverna går på Kärleksskolan. Skolpersonalen har gett samverkansgruppen info om att det finns nyanlända elever på skolan, och att de är integrerade i klasserna. Lärarna är med under klassrumsbesöken och ska ha fått info om att vara passiva tills ledarna ber om hjälp.

Bilaga 7: Upplägg, rollspelsövning

Presentera övningen och dela in i par Dela ut checklistorna och rollremsorna.	Gemen- samt	5 min
Förberedelser inför rollspelet Paren tar checklistorna till hjälp och planerar vad de vill göra med klassen i sina respektive delar av klassrumsbesöket. Varje del av klassrumsbesöket får ta max 10 min, paren hinner alltså bara prova en övning var (som de väljer ur den övningsdel som de ska ha läst inför träffen). Övriga deltagare diskuterar upplägg och förbereder sin roll.	Mindre grupper	10 min
Klassrumsbesöket De som spelar elever sätter sig i en ring. Nu börjar första paret att leda inledningen, andra paret leder diskussionsdelen och tredje paret leder avslutningen. Tänk på att syftet med övningen främst är att samtalslederna ska få öva på att hålla övningar – inte att hantera utmanande elever. De som spelar elever behöver inte överdriva sina roller.	Gemen- samt	30 min
Avslutande diskussion Här går deltagarna ur sina roller och sätter sig för att reflektera kring det som utspelat sig med frågorna nedan som utgångspunkt. Tänk på att applådera och peppa de som vågat vara samtalsledare! Oavsett hur det gått har de bidragit till att gruppen lärt sig om hur det kan vara att hålla ett klassrumsbesök.	Gemen- samt	15 min

Bilaga 8: Öva på att leda klassrumsbesök

Checklistor

Inledning

Syftet med inledningen är att:

- skapa en bra stämning för diskussioner
- informera eleverna om vad de kan förvänta sig av den kommande timmen och av er som ledare
- berätta varför Kärleken är fri är på skolan
- värma upp gruppen genom lekar och övningar.

Diskussion

- Syftet med diskussionsdelen är att eleverna får reflektera kring olika frågeställningar. Här använder vi värderings- och diskussionsövningar.

Avslutning

Syftet med avslutningen är att:

- knyta ihop samtalet
- informera eleverna om stödvägar
- fånga upp elever som kan behöva extra stöd.

Bilaga 9: Öva på att leda klassrumsbesök

Rollista

Du svarar på de direkta frågor du får men ger korta svar och begär inte själv ordet.

Du svarar på de direkta frågor du får i helgrupp men ger korta svar. I mindre grupp pratar du mycket.

Du svarar på de direkta frågor du får i helgrupp men ger korta svar. I mindre grupp pratar du lite mer.

Du pratar mycket och faktabaserat i både helgrupp och mindre grupper. Du hänvisar till fakta eller avsaknaden av fakta i värderingsövningarna.

Du pratar mycket och är nyfiken. Du vill fråga mycket men du har svårt att vänta på din tur

Du tycker att det är roligt med klassbesök men vågar inte visa att du är intresserad av övningarna och därför är lite tramsig.

Du är intresserad av övningarna men kastar ur dig glåpord och många frågor för att se hur ledarna reagerar

Du deltar aktivt i övningarna och följer de instruktioner du får av ledarna

Du deltar aktivt i övningarna och följer de instruktioner du får av ledarna

Du deltar aktivt i övningarna och följer de instruktioner du får av ledarna

Du deltar aktivt i övningarna och följer de instruktioner du får av ledarna

Lärrarroll: tar närvaro högljudd, säger till eleverna när de pratar för mycket, går in till viss del i instruktionerna och genomförandet

Du deltar aktivt i övningarna och följer de instruktioner du får av ledarna

Du deltar aktivt i övningarna och följer de instruktioner du får av ledarna

Du deltar aktivt i övningarna och följer de instruktioner du får av ledarna

Du deltar aktivt i övningarna och följer de instruktioner du får av ledarna